

PARTEA IV.

Cap. 7. Planul de acțiune

Capitolul 7.1. Argumente strategice și operaționale

Polul de creștere Timișoara este în prezent *cea mai mare aglomerație umană din vestul României* (407.112 locuitori cu domiciliul, la 1 iulie 2014), nucleul său urban, Timișoara, fiind al doilea oraș al țării ca forță economică (cca 1,4 miliarde de lei bugetul de cheltuieli pentru anul 2015, echivalent cu cca 315 mil. euro) și al treilea ca număr de locuitori, cu 333.531, la 1 iulie 2014 (insse.ro, 2015). Structurarea unui portofoliu coerent de politici și proiecte integrate de dezvoltare, la nivelul nucleului urban și al zonei sale de influență, este vitală pentru consolidarea poziției Polului de creștere Timișoara în sistemul urban național, dar mai ales în creșterea competitivității social-economice a României în spațiul Uniunii Europene.

Considerarea Timișoarei drept unul din cei mai dinamici poli naționali de creștere este *justificată de anvergura funcțiilor sale*, de poziția geografică și geopolitică de însemnătate strategică pentru spațiul românesc și pentru organizarea eficientă a legăturilor sale externe. Orașul s-a afirmat în ultimii 30 de ani drept cel mai atractiv centru din jumătatea de vest a României pentru localizarea investițiilor străine directe și pentru fructificarea inițiativei antreprenoriale locale sau atrase din străinătate. Aceasta a dus la o *restructurare rapidă a profilului economic moștenit al orașului*, care a pierdut o mare parte din subramurile industriei grele, s-a orientat spre activitățile industrialo-terțiare, consolidându-și îndeosebi sectorul serviciilor. Creșterea, într-o primă fază, a activităților în lohn, a făcut loc tot mai mult unei producții complexe, în care se valorifică în mod conjugat potențialul natural, intelectual și tehnologic local, cu cel financiar și de management atrase din străinătate.

Orașul a operat o *amplă deschidere internațională* în ultimii 25 de ani, favorizată de caracterul multicultural specific Banatului și de avantajele poziției sale geografice (în vestul țării, în vecinătatea granițelor cu Ungaria și Serbia, aproape de marile centre de dezvoltare economică din Austria, nordul Italiei și sudul Germaniei). Timișoara este deja *unul din orașele cele mai cosmopolite ale României*, frecventat de numeroși oameni de afaceri, cu puternice legături cu spațiile lor de origine. Circulația ideilor și a oamenilor este facilitată în special de aeroportul internațional Timișoara (0,7 mil. pasageri în 2014), al treilea nod aerian al țării, după București și Cluj-Napoca.

Toate acestea au dus la *extinderea spațială a echipării industriale, terțiare și rezidențiale a teritoriului*. Ca urmare, orașul și-a depășit limitele administrative și a tins să se „reverse” peste spațiul rural înconjurător, adesea într-o manieră necontrolată. Restructurarea rapidă, atât funcțională cât și a utilizării terenurilor și echipării teritoriului, a dus la adâncirea disparităților locale. Acestea sunt evidente între nucleul polului (orașul Timișoara), căruia tind să i se asocieze cel puțin trei din comunele aflate în vecinătatea sa imediată, și a doua coroană de comune din zona de influență directă), dar se manifestă și în interiorul fiecăreia din cele două componente teritoriale. De aici și nevoia de intervenție specifică, pentru a încerca *reducerea disparităților acumulate*, creșterea gradului de valorificare a potențialului uman, natural și economic al polului și difuzarea în teritoriu a infrastructurilor și activităților purtătoare de progres, calitate, eficiență și urbanitate.

Diferențele dintre centrul urban Timișoara și zona sa de influență sunt relevate de ponderile diferite pe care le au cele două componente structurale în suprafața, populația și aportul economic de ansamblu ale polului. Astfel, dacă municipiul Timișoara deține 12% din suprafața polului, ponderea sa în populația totală este de 82,38%, orașul asigurând cca 78% din cifra de afaceri a acestuia, în timp ce zona sa de

influență contribuie cu 22% din cifra de afaceri. Mai mult, Timișoara realizează peste 75% din rezultatul economic net al întregului județ și contribuie cu circa 33% din produsul intern brut al Regiunii de dezvoltare Vest.

Pe de altă parte, o serie de **probleme și disfuncționalități s-au acumulat în timp și în interiorul orașului.**

Pe de o parte, **zona centrală**, cu caracter tripolar, formată din *cartierele istorice* Cetate, Iosefin-Elisabetin și Fabric, conservă unul din cele mai valoroase patrimonii de arhitectură protejată din România, cu circa 14 mii de clădiri și monumente istorice, dominate local de stilul baroc. Deosebit de valoros, dar aflat într-un stadiu avansat de degradare, acest patrimoniu presupune vaste programe de conservare și reabilitare, incluse într-un concept integrat, astfel încât să nu se piardă elementele de autenticitate, dar nici să nu fie împiedicată afirmarea funcțională modernă a acestui spațiu și asigurarea unui habitat confortabil și atractiv.

Unul din elementele de prestigiu ale compoziției urbane a municipiului Timișoara este **salba de parcuri** ce însoțește râul Bega și formează un culoar verde care străbate orașul de la est la vest, prin imediata vecinătate a centrului. Protecția spațiilor verzi, continuarea amenajării peisagistice moderne și a reconstrucției lor ecologice, trebuie integrate cu remodelarea urbanistică și funcțională a malurilor Begăi. Asociate cu reluarea navigației pe canalul Bega, după încheierea lucrărilor de dragare și amenajare, aceste proiecte constituie o altă prioritate strategică în dezvoltarea armonioasă a zonei centrale și în îmbunătățirea conexiunilor sale cu ansamblul urban și periurban.

Creșterea **coerenței și funcționalității țesutului urban** este, de altfel, esențială pentru Timișoara, în condițiile în care intensitatea circulației pe trama stradală internă și pe axele de penetrație în oraș este din ce în ce mai mare. Menținerea obstacolelor majore pe care le reprezintă calea ferată dintre Gara de Est și Gara de Nord, în condițiile în care vechile zone industriale și de antrepozite din lungul său sunt în parte remodelate urbanistic și funcțional, ca și insuficiența podurilor rutiere peste Bega creează mari probleme în trafic și blochează relațiile dintre nordul și sudul orașului. Reconvertirea funcțională a acestui spațiu, aflată în desfășurare avansată, trebuie susținută și consolidată prin proiecte integrate de remodelare urbană și periurbană, cu atât mai mult cu cât spațiul respectiv se află în vecinătatea nordică imediată a centrului orașului. Astfel de proiecte sunt cele care vizează închiderea inelelor 1 și 4 de circulație urbană, susținută de programul de construcție a patru noi poduri peste Bega, acestea urmând să faciliteze circulația pericentrală între cartiere, fără a mai traversa obligatoriu centrul orașului. Se adaugă proiectele de lărgire a subtraversărilor rutiere și pietonale ale căii ferate ce leagă Gara de Est de Gara de Nord, care urmează să fluidizeze fluxurile nord-sud, precum și inițiativele pe termen lung, vizând posibila trecere în subteran a căii ferate respective și amenajarea urbanistică modernă a spațiului astfel eliberat, pe diagonala est-vest.

Pe de altă parte, un număr însemnat de locuitori se concentrează în **cartierele pericentrale și periferice** ale orașului, fie în ansamblurile de blocuri construite în perioada socialistă, fie în unitățile de tip cvasirural, incluse urbanului prin extinderea teritorială a Timișoarei. În cadrul acestora, se impun o serie de investiții pentru izolarea termică și reabilitarea clădirilor de locuit, ameliorarea urbanistică și tehnico-edilatară a habitatului, dezvoltarea unor centre de cartier, îmbunătățirea serviciilor conexe, creșterea suprafeței spațiilor verzi amenajate peisagistic, separarea funcțională clară între spațiile verzi și cele destinate traficului auto, inclusiv staționar.

Abandonarea multor suprafețe din **zonele industriale**, dispuse insular în țesutul urban sau întrepărunse cu cartierele periferice, pune problema recuperării terenurilor degradate, reconversiei vechilor spații industriale și identificării celor mai bune soluții pentru valorificarea urbanistică a spațiilor disponibilizate. O atenție aparte trebuie acordată planificării coerente a dezvoltării acestor spații, prin care să se evite implantările haotice, vecinătățile conflictuale sau inestetice, greu de supus unei sistematizări ulterioare. În același context, trebuie continuată **redefinirea relațiilor orașului cu zona sa de influență**, astfel încât să fie asigurată trecerea treptată de la spațiul urban la cel semiurban apoi rural, prin

intermediul unui sistem modern și coerent de infrastructuri de transport, tehnico-edilitare și de comunicație, structurat ierarhic și funcțional.

Din punct de vedere al *echipării și activităților tehnico-economice*, tendința este ca periferiile Timișoarei să-și completeze cu noi dotări coroana de spații industriale și de servicii, cu prelungiri și în comunele învecinate. Pe lângă mai vechile implantări din lungul Căii Șagului, Căii Lugojului și din cartierul Freidorf, tind să se dezvolte părțile de sud-est (Calea Buziașului), de nord-est și de nord, din preajma aeroportului internațional și din proximitatea autostrăzii Nădlac-Timișoara-București. Acestea vor deservi și *axa Timișoara-Arad*, cu potențial de a deveni una din interurbațiile cele mai puternice și dinamice ale țării. Rezolvarea problemelor de acces, deservire și circulație spre cele două infrastructuri strategice, aflate pe teritoriul comunelor Pișchia, Giarmata și Remetea Mare, constituie una din prioritățile de maximă însemnătate în dezvoltarea PCT.

În ceea ce privește *zona de influență*, analiza diagnostic realizată pe baza setului de criterii selectate scoate în evidență faptul că influența urbanizatoare a orașului Timișoara se manifestă deocamdată în special asupra primului inel de comune din jurul său. Efectele se resimt selectiv, chiar și în cazul acestora: sunt mai puternice în Dumbrăvița, Ghiroda, Giroc, Moșnița Nouă, Sînmihaiu Român și Săcălaz și mai limitate în Dudeștii Noi sau în Șag.

Propagarea dezvoltării social-economice din ultimii ani s-a realizat în mod inegal, conturându-se axe și arii privilegiate, dar și spații care au acumulat rămăneri în urmă. Practic, se constată că, din punct de vedere al *dinamicii social-edilitare*, arealul circular al comunelor din jurul Timișoarei se împarte în două zone:

- zona de nord, nord-est și sud-est, cu o dinamică evidentă, înscrisă (în ordine descrescătoare) pe axele spre Giroc, Lipova, Buziaș și Arad, cu ritmuri de creștere demografică și înnoire edilitară remarcabile;
- zona de sud-vest și de vest, cu evoluții ceva mai lente, dar durabile, pe axele spre Sănnicolau Mare, Jimbolia, Becicherecu Mic și Moravița.

Caracterul durabil al dezvoltării unora din comunele celei de-a doua zone este atestat de valorile unor indicatori cum sunt sporul natural al populației, sporul migratoriu, numărul de autorizații de construcție eliberate în ultimii ani, cifra de afaceri etc. Coroborați, acești indicatori se moderează reciproc, dar dau punctaje mai mari pentru comunele: Săcălaz, Șag și Sînmihaiu Român. Aceasta este urmarea faptului că influența dinamicii urbane a Timișoarei s-a declanșat mai târziu asupra acestor comune, care dispun acum de rezerve de dezvoltare superioare.

Polul de creștere Timișoara trebuie **să pună în valoare complementaritatea spațiilor ce compun zona de influență**, astfel:

- să accentueze funcțiile industrialo-terțiare de-a lungul axelor de penetrație, al direcțiilor de conexiune cu alte mari orașe europene, din jurul autostrăzii, al șoselei de centură și din preajma aeroportului;
- să favorizeze afirmarea turistică și recreativă a arealelor din lungul Begăi, Timișului și din jurul pădurilor, al rezervațiilor naturale sau al ivirilor de ape termale și minerale;
- să crească intensitatea producției agricole de tip periurban în arealele cu soluri fertile;
- să prezerve aliniamente și terenuri pentru dezvoltarea viitoare a infrastructurilor de transport.

În condițiile în care spațiul disponibil pentru amplasarea de noi activități industriale, de servicii și utilități tehnico-edilitare este din ce în ce limitat, este necesară **privilegierea relațiilor orașului cu zona sa de influență**, astfel încât Timișoara să poată externaliza activitățile mari consumatoare de resurse funciare, în favoarea spațiilor mai slab ocupate din jurul său. Acestea ar beneficia astfel de un plus de atractivitate, de creșterea veniturilor, de infrastructuri tehnico-edilitare moderne și de o mai bună conectivitate cu orașul, precum și între ele.

Programarea dezvoltării integrate a polului de creștere Timișoara trebuie să se înscrie în principiile de bază ale sustenabilității și să conducă la rezolvarea unora din problemele transsectoriale cele mai acute, de care depinde durabilitatea dezvoltării și a creșterii calității vieții. Strategia Europa 2020 le accentuează în mod cu totul particular, iar programele europene de finanțare stabilesc prioritățile generale, valabile și pentru PCT. Creșterea eficienței investițiilor este condiționată de opțiunile pentru **dezvoltarea inteligentă** și pentru **creșterea eficienței energetice**, ambele cu potențial de influențare asupra tuturor sectoarelor vieții social-economice și asupra întregului spațiu al PCT.

Planul de acțiune privilegiază aceste priorități și ține cont, de asemenea, de nevoia de a îmbunătăți performanța socială nu doar la nivel global, ci prin asigurarea de **condiții mai bune pentru grupurile defavorizate și marginalizate**. Scopul este de a facilita integrarea social-economică a acestor grupuri și creșterea contribuției lor la viața comunității, la procesul de înnoire edilitară, la consolidarea creativității, spiritului civic, a coeziunii și identității locale. O astfel de orientare a planului de acțiune va conduce la **creșterea rezilienței spațiului urban și periurban** al polului de creștere Timișoara, ca premisă a valorificării durabile a întregii resurse umane, pentru a asigura performanța în dezvoltarea locală și succesul în competiția interregională.

Astfel concepută, evoluția viitoare a polului de creștere Timișoara poate asigura atât valorificarea superioară a resurselor și consolidarea internă a funcțiilor sale, cât și difuzarea sustenabilă a performanțelor social-economice într-un spațiu mai vast, cel al județului Timiș și al Regiunii de dezvoltare Vest.

Planul de acțiune pentru dezvoltarea integrată a Polului de creștere Timișoara pornește de la **misiunea strategiei** de dezvoltare, care conturează perspectiva *Creșterii rolului polarizator al Timișoarei, prin dezvoltare inteligentă, promovarea excelenței în afaceri și asigurarea unui spațiu urban de calitate, cu o societate multiculturală, creativă și prosperă, conectată la valorile europene.*

Sunt avute în vedere acele *programe și măsuri de dezvoltare* care să asigure **îndeplinirea obiectivelor strategice propuse**, acestea vizând:

- *Creșterea competitivității economice și a capacității de inovare prin specializare inteligentă ;*
- *Dezvoltarea unei infrastructuri integrate și flexibile și a unui sistem inteligent de management al traficului, pentru creșterea accesibilității și mobilității;*
- *Asigurarea unui mediu social intercultural, coeziv și dinamic, favorabil progresului și incluziunii;*
- *Asigurarea unui habitat ecologic, confortabil și atractiv ;*
- *Promovarea unei administrații inteligente, inclusive și transparente.*

Obiectivele și programele de dezvoltare propuse pentru Polul de creștere Timișoara se bazează pe atuurile și oportunitățile pe care factorii interni (patrimoniul existent, natural și construit) și externi (integrarea europeană) le creează pentru valorificarea potențialului local. Anticipând o creștere a interesului investițional către România, nivelul echipării teritoriului va crește semnificativ, iar consiliile locale vor trebui să-și gestioneze eficient resursele existente – umane, imobiliare și financiare.

Programele de dezvoltare sunt formulate în scopul coordonării obiectivelor socio-economice propuse la nivel local, cu prioritățile naționale și regionale și cu schimbările care au loc în prezent în dinamica spațială, economică și socială a municipiului Timișoara și a zonei sale de influență. În vederea transpunerii lor în realitate, planul de acțiune propune proiecte concrete care să ghideze procesul de implementare.

Capitolul 7.2. Pachetul de proiecte

7.2.1. Prezentarea generală și pe proiecte prioritare

Prezentare generală

Portofoliul de proiecte prevăzut pentru aplicarea Planului Integrat de Dezvoltare al Polului de creștere Timișoara a fost constituit prin **contribuția reprezentanților tuturor unităților administrative membre ale asociației.**

Definirea structurii portofoliului de proiecte și conținutul fiecărui proiect în parte țin cont, în primul rând, de *nevoile reale, stringente și de perspectivele de dezvoltare specifice orașului Timișoara și comunelor aderente.* În al doilea rând, acestea *se subsumează logicii de ansamblu a dezvoltării coerente, coesive și dinamice a întregului spațiu al polului,* ca sistem unitar și funcțional, capabil să genereze dezvoltare social-economică și să asigure creșterea calității vieții unui număr din ce în ce mai mare de locuitori din vestul țării. În al treilea rând, proiectarea dezvoltării polului de creștere Timișoara ține cont de *încadrarea sa în strategiile naționale și regionale, precum și de nevoia integrării firești, fluente și funcționale în spațiul european,* față de care Timișoara, ca și ale orașe din vestul țării, constituie nu doar o punte de legătură ci și un ferment, un mijlocitor pentru intercunoaștere, pentru armonizare și integrare europeană.

Pachetul de proiecte propus are la bază potențialul de dezvoltare al Polului de creștere Timișoara, susținut de **poziția geopolitică, resursele umane** bine pregătite din punct de vedere profesional, **tradiția culturală, de educație și colaborare inter-etnică,** precum și de existența unui suport material în curs de consolidare în toate domeniile de activitate. De asemenea, analiza zonei a evidențiat faptul că, în prezent, municipiul Timișoara - capitala Banatului - este un centru polarizator în toate domeniile de activitate, puterea sa de atracție depășindu-i aria de influență directă. În același timp, fiind cel mai mare centru urban din vestul României, situat în apropierea granițelor cu Serbia și Ungaria, acesta poate fi caracterizat ca un centru multifuncțional de contact – „poartă a României spre Europa”.

De la aceste premise a pornit procesul de elaborare a variabilelor strategiei, astfel încât programele și proiectele incluse sunt în conformitate cu viziunea și misiunea propuse și decurg din tipul de strategie pentru care s-a optat în urma analizei SWOT : o strategie agresivă, justificată de realitățile socio-economice și teritoriale, care consolidează punctele tari ale zonei, prin valorificarea oportunităților identificate. Strategia urmărește, astfel, ca polul de creștere să-și consolideze statutul de **destinație atractivă, centru de intersecție între vestul și estul Europei, un pol competitiv, sustenabil și inovativ, spațiu multicultural integrator, cu viață urbană de calitate.**

În vederea îndeplinirii acestor deziderate, se urmărește, prioritar, **asigurarea creșterii competitivității economice și a capacității de inovare,** prin sprijinirea inițiativelor antreprenoriale locale, creșterea productivității și consolidarea sectoarelor cheie, cu potențial de dezvoltare inteligentă. Sunt vizate, de asemenea, facilități pentru atragerea de investitori străini în domenii de activitate nepoluante, performante tehnologic, cu potențial ridicat de antrenare pentru economia locală și de fixare în arealul polului a forței de muncă înalt calificate. În acest scop, se dorește, în mod deosebit, încurajarea colaborării dintre instituțiile de cercetare locale, universități și marii investitori, stimularea cercetării în special în tehnologiile înalte, în cele din domeniul informaticii și al creșterii eficienței energetice, înființarea de centre de excelență, cercetare-dezvoltare, inovare și transfer tehnologic în domeniile de interes, dar mai ales încurajarea înființării de clustere economice, prioritare pentru dezvoltarea sectorială a industriei și serviciilor. Proiectele propuse pun accentul pe activitatea de cercetare aplicativă a instituțiilor/firmelor din arealul polului, vizând implementarea tehnologiilor înalte, pe dezvoltarea de noi servicii pentru comunitate și, în același timp, pe formarea continuă a resursei umane din sectoare cu valoare adăugată mare (în special sectorul TIC).

În ceea ce privește agricultura, se va urmări asigurarea sustenabilității și eficienței acesteia prin acțiuni de încurajare a agriculturii intensive, de piață, pentru a răspunde nevoilor de aprovizionare a populației polului, dar și prin acțiuni de sprijinire a antreprenorilor locali din agricultură. În acest sens, proiectele propuse vizează, în special, înființarea de centre de colectare, sortare și distribuție a produselor agricole în zona de influență, pentru a asigura aprovizionarea cu produse biologice, de calitate, a numărului din ce în ce mai mare de consumatori locali.

Pentru dezvoltarea sustenabilă a polului de creștere Timișoara **dezvoltarea unei infrastructuri integrate, complexe și flexibile, și a unui sistem inteligent de management al traficului, creșterea accesibilității și mobilității** reprezintă deziderate majore. Extinderea și modernizarea transportului public în interiorul municipiului Timișoara dar mai ales în localitățile Polului de creștere este și trebuie susținută prin proiecte specifice datorită imperativelor legate de decongestionarea circulației în zona centrală a municipiului și redirecționarea traficului greu și a traficului de tranzit cât mai departe de zona centrală.

În vederea asigurării mobilității în municipiu va fi încurajată folosirea de mijloace alternative de transport: bicicleta, inclusiv arterele pietonale în zonele centrale. În acest scop, se va continua realizarea de piste de biciclete, cu legarea segmentelor dezvoltate până în prezent în lungul canalului Bega cu cartierele, zonele comerciale și zonele de agrement periferice (Pădurea Verde). Un punct de interes major în dezvoltarea transportului public va fi transportul ecologic cu un accent deosebit pe introducerea autobuzelor electrice și continuarea modernizării tramvaielor și troleibuzelor.

Pentru *interconectarea inteligentă a infrastructurii de transport, în scopul optimizării accesibilității, mobilității și integrării în sistemul național și european* este propus un pachet de programe ce au ca scop îndeosebi realizarea unei structuri stradale coerente prin construcția și completarea unor inele de circulație, a unor noi pasaje rutiere, reconfigurarea traseului de cale ferată de pe teritoriul municipiului Timișoara.

În domeniul *infrastructurilor tehnice și de utilități* sunt prevăzute proiecte ce îmbunătățesc accesul la utilități (apă, canalizare, gaze, electricitate) dar și *creșterea eficienței energetice* a acestora pentru reducerea consumurilor și a emisiilor.

Cu scopul creșterii capacității de polarizare a PC Timișoara în context interregional și internațional se va acționa în vederea **asigurării unui mediu social intercultural, coeziv și dinamic, favorabil incluziunii și progresului.**

Astfel, se va urmări valorificarea *superioară* a resurselor culturale, pe de o parte pentru a perpetua tradițiile multiculturale și a le deschide, de asemenea, înspre interculturalitate, în contextul mobilității internaționale specifice polilor urbani majori, iar pe de altă parte pentru a iniția sinergia actorilor culturali, a accentua eferescența vieții culturale și a asigura o candidatură viabilă pentru titlul de capitală culturală europeană. În acest sens, se va acorda importanță patrimonialului construit, sprijinirii acțiunilor culturale de anvergură, cu rol constructiv la nivelul identității locale și al sentimentului de apartenență – premisă importantă a civismului.

Pornind de la premisa că investiția în resursa umană este esențială, se va acorda atenție asigurării nivelului optim de calitate a infrastructurilor și spațiilor destinate sănătății și susținerii inițiativelor care au drept scop diminuarea morbidității – de tipul educației pentru sănătate, screening pentru boli cu incidență ridicată – și formarea unei atitudini responsabile a populației față de starea proprie de sănătate.

Capitalul uman al PC Timișoara, ca resursă principală a dinamismului său, va fi susținut în ce privește performanța și progresul, prin atenția acordată educației și formării inițiale, adaptării ofertei

educaționale la piața muncii și la standardele internaționale, educației pe tot parcursul vieții și accesului larg la educație.

Afirmarea caracterului inclusiv al PCT este considerată o condiție *sine qua non* pentru diminuarea riscului social și asigurarea unei vieți sociale armonioase. În acest sens, pornindu-se de la evaluarea cantitativă și calitativă a grupurilor-țintă, se vor optimiza, extinde, respectiv multiplica infrastructurile destinate asistenței sociale, precum și integrării socio-economice a persoanelor beneficiare de ajutorul social și a celor cu grad ridicat de risc.

Un set consistent de proiecte vizează atingerea obiectivului 4, care are în vedere **asigurarea unui habitat ecologic, confortabil și atractiv**. În această direcție, se va urmări promovarea unui nivel ridicat al calității locuirii prin acțiuni de reabilitare a zonelor istorice, reinvestire funcțională a spațiilor industriale dezafectate și eficientizare energetică a clădirilor. Pe întreaga suprafață a PCT, dezvoltările urbanistice noi se vor realiza într-o manieră capabilă să confere personalitate, să atragă și să mențină populația în interiorul lor în condiții de coeziunea socială.

Astfel, se va urmări asigurarea coerenței de planificare (stabilite prin PUG-uri), a indicatorilor de deservire de tip urban, aplicarea celor mai optime soluții de amenajare și de design, respectarea identității proprii fiecărei unități urbanistice (localitate, cartier, cvartal de locuințe) și asigurarea serviciilor și funcțiilor complementare (energie termică, electrică, telecomunicații, apa-canal, salubritate, zone verzi și agrement, transport).

Componenta administrativă a Strategiei urmărește **creșterea capacității administrative** la nivelul UAT-urilor din componența PCT și cuprinde proiectele aferente celor patru programe majore prin care va fi îndeplinit obiectivul. Acestea vizează îmbunătățirea comunicării intra și inter-instituționale, ca premisă a realizării eficienței actului administrativ; creșterea apropierii administrației locale de cetățeni, prin generalizarea practicilor participative, cu scopul ameliorării deciziei și unei mai bune transparențe, respectiv creșterea gradului de satisfacție a locuitorilor față de actul administrativ.

Următorul program este deschis proiectelor prin realizarea cărora activitatea administrativă se va alinia la obiectivele prioritare ale Strategiei Europa 2020, pentru atingerea obiectivelor de țară, respectiv a țăintelor corespunzătoare propuse la nivel local, cu accent pe dezvoltarea inteligentă, durabilă și inclusivă, prin aplicarea soluțiilor *smart* în funcționarea administrației și gestionarea teritoriului.

Ultimul program va fi sprijinit de proiectele prin care se urmărește o mai bună gestionare a procesului de planificare a dezvoltării spațiale în cadrul polului. Accentul se va pune pe valorificarea optimă a resurselor locale, inclusiv a capitalului uman, generalizarea tehnicilor informatice, geospațiale și de geovizualizare pentru monitorizarea ocupării solului, supravegherea poluării, prevenirea factorilor de risc, asigurarea ordinii și siguranței publice, organizarea promptă și coerentă a măsurilor de remediere în situații de urgență etc. Pentru aceasta, un rol important îl are finalizarea PUG-urilor localităților componente ale polului, respectiv corelarea acestora, în vederea asigurării coerenței morfo-funcționale a PCT și a relațiilor sale cu sistemul urban național și transfrontalier.

Criterii de selecție și prioritizare a proiectelor

Literatura de specialitate la nivel național și internațional pune la dispoziție seturi de criterii de selecție și ierarhizare a proiectelor de dezvoltare, operație esențială pentru reușita implementării oricărei strategii de dezvoltare. Acestea trebuie adaptate însă la realitatea teritorială și social-economică a spațiului vizat. Ca urmare, criteriile avute în vedere corespund nevoilor și perspectivelor de dezvoltare ale polului de creștere Timișoara, sunt specifice strategiei de dezvoltare integrată a SID-PCT, reflectând viziunea și misiunea strategiei, și au ca scop realizarea unei bune selecții, astfel încât proiectele prioritare să permită atingerea obiectivelor propuse.

Criteriile de prioritizare avute în vedere la ierarhizarea proiectelor de dezvoltare sunt următoarele:

- Potențialul de impact transectorial multiplicator și de rezolvare în lanț a unor situații problemă (număr de măsuri influențate pozitiv/număr de probleme rezolvate) ;
- Contribuția la dezvoltarea teritorială coerentă a Polului de creștere Timișoara ;
- Impactul asupra eficienței în folosirea resurselor (capitalului uman și serviciilor de mediu) ;
- Capacitatea de a crea valoare adăugată salariată și locuri de muncă noi/alternative ;
- Influența asupra creșterii eficienței energetice (reducerea % a consumului energetic total și a consumurilor energetice unitare) ;
- Contribuția la conservarea patrimoniului cultural, la promovarea interculturalității și la valorificarea urbanistică a moștenirii identitare ;
- Contribuția la conservarea biodiversității și la reducerea poluării aerului, apei, solului;
- Potențialul inovator din punct de vedere tehnologic și creativ în formarea resursei umane calificate, inclusiv în stimularea spiritului antreprenorial.
- Încadrarea în obiectivele strategice de dezvoltare ale SID-PCT ;
- Sustenabilitatea financiară, prin încadrarea în axele prioritare și programele de finanțare europeană, națională și locală eligibile pentru intervalul 2015-2023.

Aceste criterii asigură selectarea corectă a proiectelor cu ce mai mare capacitate de a contribui la dezvoltarea sustenabilă a Polului de creștere Timișoara, în spiritul aspirațiilor locuitorilor săi, al respectului față de contribuabil și al exigențelor decurgând din strategia Europa 2020, asumată și adaptată de statul român conform specificului și priorităților sale.

Proiecte prioritare

Pe baza criteriilor de selecție și ierarhizare propuse, au fost integrate proiectele cele mai viabile și cu capacitate de antrenare a dezvoltării, pentru fiecare obiectiv în parte.

În ceea ce privește *dezvoltarea economică*, proiectele prioritare propuse au fost astfel gândite încât să se concentreze îndeosebi pe consolidarea sectoarelor cheie cu potențial de specializare inteligentă, care să susțină o economie bazată pe cunoaștere și inovație. Majoritatea proiectelor sunt avansate pentru domeniul cercetării în tehnologii înalte, inovării și transferului tehnologic (cercetări în sisteme inteligente de transport, cercetări în fizica energiilor regenerabile, centru de transfer tehnologic). Ele vizează, de asemenea, dezvoltarea și echiparea infrastructurilor de cercetare, dezvoltare și inovare existente, în vederea oferirii de facilități pentru investitori, localizării și dezvoltării acelor activități ce generează valoare adăugată mare și creșterii atractivității mediului de afaceri. O altă categorie de proiecte prioritare face referire la dezvoltarea structurilor și domeniilor de utilizare a tehnologiei informației și comunicării (TIC), prin dezvoltarea infrastructurii de suport pentru extinderea competențelor resursei umane din acest sector. Dezvoltarea de noi servicii pentru comunitate reprezintă, de asemenea, o prioritate.

Pentru ca agricultura din zona de influență să răspunde nevoilor de aprovizionare cu produse de calitate a populației polului, au fost propuse proiecte care vizează îmbunătățirea procesării și marketingului produselor agricole.

Proiectele din domeniul *infrastructurii de transport* au fost prioritizate în mai multe registre.

Într-un prim registru sunt arhivate proiectele care au ca obiective pe de o parte modernizarea rețelelor de transport existente, iar pe de altă parte extinderea acestora mai ales în domeniul transportului public. De asemenea, ocupă un loc prioritar legarea coerentă cu sisteme de transport public a localităților din aria polului de creștere. Pot fi menționate în acest context proiectele ce vizează extinderea și modernizarea liniilor de tramvai și troleibuz în interiorul municipiului Timișoara, dar și realizarea unor legături de transport public cu localitățile Moșnița Nouă, Săcălaz, Giroc și Remetea Mare din aria Polului de creștere. Se remarcă, de asemenea, un accent pus pe transportul ecologic nepoluant, inclusiv, pentru achiziționarea de autobuze electrice.

Într-un al doilea registru pot fi menționate proiectele ce asigură mobilitatea bunurilor și a persoanelor, văzută ca o condiție absolut necesară pentru funcționalitatea eficientă a teritoriului Polului de creștere. Proiecte precum reorganizarea circulației pe inelul I, implementarea unui sistem de management al traficului sau realizarea unui centru intermodal la Remetea Mare au rolul de a spori mobilitatea în interiorul polului, prin creșterea gradului de accesibilitate al fiecărei comunități. Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de navigație și portuare a Canalului Bega pe traseul Timișoara-granița cu Republica Serbia pentru valorificarea și dezvoltarea potențialului turistic comun și achiziționarea de ambarcațiuni electrice/vaporașe pentru transportul public pe Canalul Bega este de asemenea un proiect prioritar care are în vedere de spori accesibilitatea Polului de creștere la nivel regional și euroregional.

Într-un alt registru, extinderea infrastructurilor de utilități, sporirea eficienței energetice a acestora, introducerea de termosisteme de înalt randament se înscriu ca direcții esențiale în cadrul proiectelor prioritare și vor facilita diversificarea funcțională a zonei de influență, creșterea calității vieții populației și, în consecință, sporirea atractivității întregului pol, creșterea potențialului său uman, ca factor decisiv în consolidarea ancorării teritoriale a orașului Timișoara și a legăturilor sale externe.

Proiectele prioritare subsumate *obiectivului 3*, care vizează **asigurarea unui mediu social, coeziv și dinamic, favorabil incluziunii și progresului**, sunt structurate pe 4 dimensiuni.

Astfel, dimensiunea *culturală* este deservită de proiecte orientate înspre: susținerea și multiplicarea evenimentelor culturale emblematiche cu vizibilitate internațională, creșterea sinergiei și performanței actorilor culturali, intensificarea vieții culturale a PCT prin valorificarea tradiției multi și inerculturale și a patrimoniului cultural în forme inovative, de tip experiment și al industriilor creative, reabilitarea, extinderea și diversificarea spațiilor cu destinație culturală.

Dimensiunea *socială* se concretizează în proiecte care vizează: consolidarea, ameliorarea și extinderea centrelor de zi destinate grupurilor defavorizate, construirea de locuințe sociale, crearea de infrastructuri complexe de tipul centrelor comunitare medico-sanitare, facilitarea inserției socio-economice a persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială, promovarea educației civice și a voluntariatului în scopul asigurării coeziunii sociale.

O a treia categorie de proiecte vizează *ameliorarea stării de sănătate* a populației, fiind destinate creșterii calității serviciilor medicale, reabilitării, modernizării și dotării unităților medico-sanitare, asigurării accesului facil la serviciile de îngrijirea sănătății pe toată suprafața PCT, precum și promovării educației pentru sănătate și a unei atitudini responsabile în acest domeniu.

A patra dimensiune o constituie *educația formală* - condiție esențială pentru asigurarea caracterului dinamic și a progresului - și grupează proiecte destinate reabilitării și extinderii infrastructurii educaționale, optimizării corelării ofertei educaționale cu specificul socio-economic al PCT inclusiv prin promovarea educației colaborative și a celei duale, încurajarea excelenței prin schimbul de bune practici.

Numeroase proiecte prioritare vizează îndeplinirea obiectivului 4, **asigurarea unui habitat ecologic, confortabil și atractiv** și urmăresc asigurarea calității locuirii prin reabilitarea energetică a clădirilor, reabilitarea zonelor istorice, acțiuni de regenerare urbană, asigurarea deservirii de tip urban pe toată suprafața PCT, asigurarea coerenței organizării spațiului la nivelul PCT, precum și la nivel de detaliu.

Portofoliul de proiecte prioritare aferent obiectivului 5, prin care se propune **asigurarea unei administrații inteligente, integratoare și transparente**, preocupată de creșterea eficienței în planificarea dezvoltării locale durabile, cuprinde proiecte orientate spre creșterea coerenței planificării teritoriale la nivelul polului, prin relaizarea Master Planului de dezvoltare urbanistică a Zonei

metropolitane Timișoara, implicarea proactivă în atingerea obiectivelor de dezvoltare inteligentă, durabilă și inclusivă, prin realizarea unei platforme software (Smart City) de integrare a principalelor servicii publice, creșterea apropierii administrației publice de cetățeni, prin proiecte de ameliorare a relației cu cetățenii și de consolidare a primăriilor de cartier, consolidarea ordinii publice și a siguranței cetățenilor etc. Aplicarea acestor proiecte va permite creșterea capacității administrative în cadrul polului, atingerea unui grad superior de satisfacție a locuitorilor, respectiv sporirea gradului de atractivitate față de investitori și vizitatori, cu efecte benefice asupra creșterii calității vieții locuitorilor.

Planul de acțiune cuprinde mai multe **proiecte integrate de dezvoltare**, care sunt de cel puțin două categorii. Unele au scopul de a viabiliza centrele și axele emblematiche ale aglomerației urbane Timișoara, cele care contribuie decisiv la crearea imaginii Timișoarei de mediu urban de ținută, prosper, atractiv și cu influență civilizatoare. În acestea se integrează firesc și preocupările pentru conservarea și promovarea patrimoniului cultural, arhitectural și urbanistic al municipiului Timișoara și al localităților din zona sa de influență. Cea de a doua categorie este formată din proiectele care propun soluții pentru creșterea conectivității interne și accesibilității externe a polului, pentru mai buna sa ancorare în spațiul național și european, a căror realizare presupune armonizarea cu strategiile instituțiilor centrale ale statului, care le au în gestiune.

Proiectele propuse se concentrează îndeosebi pe domeniile amenajării urbanistice, ameliorării condițiilor de habitat, dezvoltării infrastructurilor de transport și tehnico-edilitare, precum și în domeniul îmbunătățirii serviciilor sociale, sanitare și de educație, respectiv în cel al creșterii atractivității mediului de afaceri.

În urma analizării proiectelor propuse, au fost considerate prioritare acele proiecte care:

- contribuie la îndeplinirea mai multor programe identificate în strategia de dezvoltare,
- au impact pozitiv asupra unei teritoriu cât mai extins din polul de creștere Timișoara,
- au identificată sursa de finanțare
- sunt suficient de mature astfel încât să fie implementate până în anul 2015

În cadrul planului de acțiune, ponderea cea mai mare revine proiectelor integrate finanțabile în cadrul Programului Operațional Regional, susținute de o serie de proiecte complementare care vin să accentueze profilul Polului de creștere Timișoara, finanțabile din alte surse, inclusiv buget local. Acestea urmăresc să rezolve o parte din problemele ariilor de intervenție prioritară, identificate atât în centrul, cât și în zonele pericentrale sau periferice ale orașului.

Au fost selectate acele proiecte al căror potențial de antrenare a dezvoltării în amonte și în aval a fost apreciat ca fiind maxim și ca având influență asupra dezvoltării social-economice a întregului pol. S-a ținut cont, de asemenea, de impactul asupra peisajului urban și a calității vieții populației, respectiv de perspectivele implementării într-un orizont de timp scurt sau mediu, pe baza unui pachet financiar deja clarificat.

Au fost considerate prioritare acele proiecte care vizează reabilitarea spațiilor publice din centrul orașului – cartierul Cetate – nucleul funcțional al polului de creștere, construcțiile istorice caracteristice acestei zone având, pe lângă valoarea lor istoric culturală și un potențial reprezentativ care conferă polului de creștere o imagine unică.

Revitalizarea cartierului central al Polului de creștere Timișoara este susținută printr-o serie de măsuri complementare de natură fizică, economică și socială. În zona de intervenție propusă se dorește dezvoltarea unei structuri urbane durabile și compacte care să evite acumularea circulației auto concomitent cu stimularea mediului de afaceri astfel încât să fie asigurată creșterea economică.

Protecția spațiilor verzi, amenajarea peisagistică modernă a acestora și reconstrucția lor, integrată cu remodelarea peisagistică și funcțională a malurilor Begăi, constituie o altă prioritate strategică în dezvoltarea armonioasă a zonei centrale și îmbunătățirea conexiunilor sale cu ansamblul urban și periurban.

Sunt considerate prioritare, de asemenea, proiectele care vizează crearea în zona de influență a condițiilor optime pentru atragerea unui volum mai mare de investiții românești și străine, ca premisă pentru consolidarea dinamicii economice și demografice a localităților rurale, îmbunătățirea condițiilor de habitat și specializarea funcțională a zonei de influență în acord cu necesitățile de dezvoltare ale polului: viabilizarea de terenuri pentru activități industriale, de servicii și pentru extinderea zonelor rezidențiale, amenajarea peisagistică a spațiilor verzi și a oglinzilor de apă, în scopul îmbunătățirii condițiilor de mediu și afirmării destinațiilor turistice, consolidarea zonei de influență prin dezvoltare multipolară, echipare infrastructurală și specializarea producției agricole.

Polul de creștere Timișoara are datoria de a-și continua tradiția de „centru universitar de excelență” și de a o întări în exterior, de a promova un sistem pedagogic și educațional de înaltă ținut, fiind prioritare proiectele de reabilitare a infrastructurii educaționale.

Planul de acțiune include și proiecte prioritare care vizează dezvoltarea infrastructurilor, dotărilor și serviciilor de sănătate publică și asistență socială de calitate, urmărind același sistem de valori ca cel din mediul educațional, în sensul că cele două converg spre o dezvoltare, o pregătire profesională superioară a resurselor umane utilizate cu eficiență, precum și o suficiență a dotării care să asigure performanța dorită.

O atenție aparte a fost acordată proiectelor integrate care prevăd și ameliorarea infrastructurilor de transport, pe axele prioritare de legătură dintre nucleul polului și zona sa de influență, în vederea creșterii conectivității interne și accesibilității externe a polului. Aceste proiecte sunt esențiale pentru structurarea modernă a intravilanului, respectiv pentru expansiunea teritorială coerentă și îmbinarea armonioasă a zonelor funcționale ale orașului cu afectările complementare specifice zonei de influență.

Marile proiecte de echipare infrastructurală și creșterea accesibilității polului urban național Timișoara, considerate de maximă prioritate pentru dezvoltarea polului, în special :

- realizarea sectorului local al autostrăzii Nădlac – Timișoara – Sibiu – București și racordarea optimă a orașului la aceasta;
- construcția integrală a șoselei de centură a Timișoarei;
- recalibrarea DN 6 pe sectorul Timișoara – Cenad și amenajarea sa ca drum rapid;
- dezvoltarea Aeroportului Internațional “Traian Vuia” Timișoara.

7.2.2. Analiza nivelului de integrare și corelare a proiectelor identificate

Integrarea și corelarea proiectelor de dezvoltare economică, infrastructurală, socială, culturală, în condiții de sustenabilitate, se bazează pe înțelegerea profundă a mediului local actual, atât din punct de vedere natural, economic și socio-cultural, cât și din perspectiva dezvoltării urbane și a modului în care nivelul local relaționează în context mai larg, regional, național și european. Complexitatea sistemelor social-economice a crescut odată cu modernizarea societății, iar procesul globalizării face ca sistemele la nivel local, național și global să fie tot mai strâns și să evolueze interdependent.

Aceste caracteristici au fost avute în vedere în formularea variabilelor programatice ale strategiei și în prioritizarea proiectelor de dezvoltare. Tocmai de aceea, au fost consultate numeroase materiale de rang spațial și funcțional superior, cu caracter integrat sau sectorial, de la documentul fundamental de programare a dezvoltării Uniunii Europene pentru această perioadă, Strategia Europa 2020, la *strategiile naționale* (Strategia națională de dezvoltare durabilă a României. Orizonturi 2013, 2020, 2030 ; Strategia națională pentru dezvoltare regională 2014-2020 ; Strategia națională pentru competitivitate 2014-2020 ; Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020 ; Strategia națională în domeniul politicii de tineret 2015-2020), *strategiile de nivel regional și subregional* pentru Regiunea Vest, elaborate în cadrul ADR Vest (Strategia pentru dezvoltarea regională a Regiunii Vest 2014-2020 – în consultare publică ; Regiunea Vest România - Strategia regională de specializare inteligentă, draft 2015 ; Studiu de potențial privind dezvoltarea axei Timișoara-Arad, criterii de polarizare a dezvoltării în

Regiunea Vest ; Proiecții strategice pentru sectorul transporturi în Regiunea Vest ; Plan de acțiune pentru mobilitate) și *strategiile de nivel județean*, datorate ADETIM (Strategia de dezvoltare social-economică a județului Timiș 2014-2020 ; Strategia comună de dezvoltare și valorificare a potențialului turistic al Canalului Bega în zona româno-sârbă, 2014), până la *strategiile și studiile integrate sau sectoriale locale*, elaborate în cadrul sau la comanda Primăriei și Consiliului local Timișoara și a primăriilor comunale (Planul de urbanism general al mun. Timișoara ; PUG-urile finalizate sau în lucru ale comunelor din cadrul polului ; Planul de acțiune pentru energia durabilă a municipiului Timișoara ; Strategia culturală a municipiului Timișoara 2014-2020 ; Strategia locală privind schimbările climatice în mun. Timișoara ; Strategia pentru tineret a Mun. Timișoara 2014-2020 etc.), care au format baza documentară principală, împreună cu strategiile de dezvoltare ale comunelor membre ale PCT. Strategiile și studiile de nivel local au fost avute în vedere cu prioritate, pentru a identifica atât tendințele fiecărei UAT, în viziunea autorităților locale, cât și pentru a sesiza eventualele neconcordanțe, astfel încât acestea să poată fi paliate prin programele și proiectele incluse în prezenta SID-PCT.

S-a ținut cont, de asemenea, de încadrarea diverselor proiecte pe axele de finanțare ale POR 2014-2020, precum și de posibilitățile de susținere a proiectelor pe alte programe și linii de finanțare, inclusiv din fondurile proprii ale Primăriei Timișoara și ale primăriilor comunelor din zona de influență.

Obiectivul strategic 1 vizează creșterea competitivității economice și a capacității de inovare a Polului de creștere, prin dezvoltarea unei economii bazată pe creșterea productivității și antreprenoriat și prin consolidarea sectoarelor cheie, cu potențial de specializare inteligentă. Valorificarea optimă a infrastructurii de afaceri existente, prin atragerea de investitori în domenii performante tehnologic, nepoluante, încurajarea colaborării dintre instituțiile de cercetare locale, universități și marii investitori, dezvoltarea și echiparea infrastructurilor de cercetare, dezvoltare și inovare existente, încurajarea înființării de clustere economice, prioritare pentru dezvoltarea sectorială a industriei și serviciilor, dezvoltarea serviciilor inteligente cu valoare adăugată mare reprezintă doar câteva din prioritățile la nivel local, care se integrează în tendința generală înregistrată în ultimul timp de concentrare în municipiul Timișoara a acestor tipuri de activități și oferă premise pentru dezvoltarea lor în continuare, inclusiv în arealul de influență al polului. De asemenea, consolidarea unui mediu de afaceri atractiv pentru investitorii autohtoni și străini în domenii care aduc plus valoare ridicată reprezintă unul din factorii principali care contribuie la creșterea competitivității economice a Polului pe diverse piețe, interne și mai ales externe.

Obiectivul strategic 2 este corelat în mod logic cu primul știut fiind că o dezvoltare economică susținută nu poate avea loc în lipsa unei infrastructuri integrate, complexe și flexibile iar modernizarea continuă a rețelelor de infrastructuri este absolut necesară pentru eficiența acestora și pentru un grad sporit de accesibilitate internă și externă a polului. Interconectarea inteligentă a infrastructurii de transport, în scopul optimizării accesibilității, mobilității și integrării în sistemul național și european are menirea de a facilita difuzia dezvoltării în teritoriu, iar conectivitatea externă asigură condiții pentru ca bunurile materiale și serviciile zonei să poată concura cu succes, prin caracteristici, performanțe și nivel calitativ atât pe piața internă, cât și pe cea internațională cu produsele similare realizate în Uniunea Europeană. Îmbunătățirea accesului la rețelele de utilități și creșterea eficienței energetice a infrastructurii vizează o legătură indestructibilă cu obiectivul 4 ce vizează asigurarea unui habitat ecologic, atractiv și confortabil, deziderat major al oricărei acțiuni de planificare strategică.

La nivelul *obiectivului strategic 3* fundamentală este interdependența organică dintre viața economică și viața social-culturală a zonei. Proiectele și programele aparținând acestui obiectiv certifică faptul că bunăstarea locuitorilor zonei nu este numai de natură economică; această componentă trebuie să se combine în mod armonios cu bunăstarea spirituală, culturală și socială (inclusiv sanitară). Acest obiectiv vizează asigurarea unei resurse umane de calitate, atât de necesară pentru perpetuarea dinamismului economic vizat de obiectivul strategic 1, precum și a unui mediu social echilibrat, lipsit de

riscuri, atractiv pentru investitori și capitalul uman înalt calificat (de asemenea descrise de obiectivul 1). O serie de proiecte subsumate obiectivului strategic 3 vizează reabilitarea, modernizarea clădirilor cu destinații culturale, sanitare sau educaționale și participă și la atingerea obiectivului strategic 4, de asigurare a atractivității habitatului.

În cadrul *obiectivului strategic 4*, asigurarea unui habitat ecologic, confortabil și atractiv confirmă scopul final al oricărui demers de dezvoltare, care este asigurarea prosperității și a calității vieții locuitorilor săi. Acest deziderat este urmarea firească a corelării programelor de dezvoltare economică și de modernizare a infrastructurilor specifice, cu cele legate de asigurarea unui climat social-cultural stabil și a coeziunii sociale dintre toți membrii comunității, respectiv cu creșterea capacității administrative și a eficienței în planificarea dezvoltării durabile. Proiectele selectate în cadrul acestui obiectiv asigură o bună corelare între exigențele dezvoltării economice și cele ale conservării mediului. Totodată, sunt avute în vedere: creșterea confortului în cadrul habitatului, reducerea costurilor la consumator și pentru comunitate, prin creșterea eficienței energetice, crearea unui cadru urban de calitate, cu accent pe reconversia spațiilor industriale abandonate, respectiv pe îmbinarea armonioasă dintre elementele tradiționale de patrimoniu, cu rol identitar, și cele care reprezintă deschideri către înnoirea edilitară și urbanistică.

În sfârșit, *obiectivului strategic 5* abordează componenta administrativă a Strategiei și are caracter de suport transsectorial. Proiectele inserate urmăresc creșterea capacității administrative la nivelul UAT-urilor, prin: îmbunătățirea comunicării intra și inter-instituționale ca premisă a creșterii eficienței actului administrativ; creșterea apropierii administrației locale de cetățeni, prin generalizarea practicilor participative, cu scopul ameliorării deciziei și unei mai bune transparențe; creșterea gradului de satisfacție a locuitorilor față de actul administrativ; dezvoltarea inteligentă, durabilă și inclusivă, prin aplicarea soluțiilor *smart* în funcționarea administrației și gestionarea teritoriului; valorificarea optimă a resurselor locale; generalizarea tehnicilor informatice, geospațiale și de geovizualizare pentru monitorizarea ocupării solului, supravegherea poluării, prevenirea factorilor de risc, asigurarea ordinii și siguranței publice, organizarea promptă și coerentă a măsurilor de remediere în situații de urgență etc. Pentru aceasta, un rol important îl are finalizarea PUG-urilor localităților componente ale polului, respectiv corelarea acestora, în vederea asigurării coerenței morfo-funcționale a PCT și a relațiilor sale cu sistemul urban național și transfrontalier. Implementarea acestor proiecte și atingerea obiectivului de creștere a capacității administrative se corelează firesc cu toate celelalte obiective, deoarece sectorul administrativ este cel care, prin transparența și eficacitatea sa, stimulează performanța social-economică, asigură protecția mediului, promovează soluțiile cele mai bune de valorificare a patrimoniului și de ameliorare a habitatului, promovează valorile perene de cultură și civilizație, contribuind la crearea sentimentului de bine, de împlinire individuală, la consolidarea spiritului civic, de solidaritate și de implicare în viața comunității.

Din punct de vedere spațial, la nivelul Polului de Creștere, integrarea și corelarea programelor identificate sunt asigurate prin subscrierea lor unor coordonate majore ce jalonează funcționarea polului în ansamblul său. Astfel, din punct de vedere al utilizării eficiente a utilităților și serviciilor publice, dezvoltarea economică și socială a municipiului și a comunelor membre în PCT va trebui susținută prin decizii comune ale autorităților publice care vor stabili locul unde investițiile publice vor trebui realizate cu prioritate și în care creșterea economică va trebui încurajată în mod deosebit.

Modul de utilizare a terenului în intravilanul municipiului, dar și la granița dintre acesta și localitățile vecine, se asigură prin corelarea utilităților publice existente sau propuse cu dimensiunea cantitativă a elementelor funcționale ce vor fi propuse pentru amplasare (infrastructuri de transport, birouri, locuințe, parcuri logistice etc.). O atenție aparte se va acorda proiectelor de infrastructuri și servicii cu rol decisiv în flexibilizarea traficului în cadrul polului, îndeosebi în Timișoara, între localitățile din zona de influență, preum și legăturilor acestuia cu mediul extern. Vor fi privilegiate

relațiile cu autostrada, ca infrastructură majoră pe relația dintre Timișoara, Arad și Lugoj, cu aeroportul internațional Timișoara, principala poartă aeriană din vestul României, și cu ceilalți poli urbani majori din spațiul național și european (Arad-Oradea, Lugoj-Sibiu-București, Vârșeț-Belgrad, Szeged-Budapesta, Zrenjanin-Novı Sad) (a se vedea harta ariilor de intervenție prioritară la Cap. 6).

Echiparea arealului rural cu servicii, funcțiuni complementare și utilități publice, fapt menit să conducă la creșterea gradului de confort al locuitorilor și a atractivității pentru noi investiții, asigură funcționarea integrată a Polului de Creștere, facilitând creșterea accesibilității localităților și a gradului de mobilitate al cetățenilor.

De asemenea, noile dezvoltări rezidențiale din zona de influență vor fi concepute cu asigurarea concomitentă a accesului la servicii publice și funcțiuni comerciale, astfel încât să se asigure fluența traficului către centrul municipiului și, în același timp, protejarea mediului și a peisajului natural. Din punct de vedere al mediului natural, vor fi aplicate și proiecte de conservare, ameliorare peisageră și creștere a spațiilor verzi, îndeosebi a perdelelor forestiere și a pădurilor cu statut de rezervație, a altor elemente de peisaj, care oferă în același timp posibilități de recreere pentru locuitori și potențial de atractivitate pentru turiști și investitori.